

ХУЛОСАИ КОМИССИЯИ ЭКСПЕРТИИ

шурои диссертатсионии 6D.KOA-031 дар назди МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» ба диссертатсияи Каримзода Фирдавс Убайдулло дар мавзуи «Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мерӯяд», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯйи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ

Комиссияи эксперти дар ҳайати доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессор Холназар Б.М. (раис), доктори илмҳои химия, профессор Раҷабов У.Р. ва номзади илмҳои фарматсевтӣ, дотсент Сафарзода Р.Ш (аъзо), экспертизаи диссертатсияи унвонҷӯи кафедраи фармакогнозияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Каримзода Фирдавс Убайдуллоро дар мавзуи «Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мерӯяд», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯйи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ пешниҳод шудааст, гузаронида, чунин натиҷагирӣ кардаанд:

Кори диссертатсионӣ ба ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ мувофиқат мекунад ва барои химояи расмӣ дар Шурои диссертатсионии 6D.KOA-031-и назди МДТ “Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино” қабул шуда метавонад.

Хатари сартосарии бемориҳои ғайрисироятӣ яке аз мушкилоти асосии соҳаи тандурустӣ ба ҳисб рафта, дар рушди иҷтимоию иқтисодии сатҳи ҷаҳонӣ таъсири манфӣ мерасонад. Бемориҳои дилу рағҳои хунгард, бахусус, бемории ишемияи дил ва фишорбаландии шараёнӣ, инчунин, бемориҳои мағзисарӣ сабабҳои асосии корношоямӣ, маъҷубӣ ва ғавти аҳолии бисёр кишварҳои пешрафтаи ҷаҳон ва рӯ ба инкишоф, аз ҷумла Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд.

Дар Флораи Тоҷикистон мавҷудияти даҳҳо моддаҳои хусусияти доругӣ дошта, ба монанди адонизид, дигоксин, дигитоксин, кордигит, коргликон, фламин ва ғайра, ки дар таҷрибаи дорусозӣ маъмул аст ва аз манбаъҳои

табиии ватанӣ ба даст овардан мумкин аст, зикр шудааст.

Махсусан, таҳияи маводи доругие, ки ба низоми гардиши хун таъсири мусбат мерасонанд, аз ҷумлаи вазифаҳои умдаи соҳаи дорусозӣ ба ҳисоб меравад. Ҳамин тавр, истифодаи маводи растаниҳои доругӣ барои табобати бемориҳои музмини дилу рағҳои хунгард, маводи доругии бартариятнок ҳисобида мешаванд.

Яке аз чунин маводи аз ҳама беш истифодашаванда ашёи хоми растаниҳои доругии навъҳои дӯлона ба ҳисоб меравад. Дар Тоҷикистон ва дигар кишварҳо дар байни растаниҳои доругӣ растаниҳои дӯлона (*Crataegus* L., оилаи Rosaceae) мавқеи махсусро ишғол намуда, доруҳои дар асоси он таҳиягашта барои пешгирӣ ва муолиҷаи бемориҳои дилу рағҳои хунгард истифода мешаванд.

Ҳамин тариқ, танҳо омӯзиши фарогир метавонад дурнамои истифодаи маводи гиёҳдармонии қалбиро кушода гардонад ва дар пешгирӣ ва табобати бемориҳо, махсусан бемориҳои дилу рағҳои хунгард, нақши муҳим зоҳир намояд.

Мақсади таҳқиқот. Мақсади кори диссертатсионӣ таҳияи технологияи экстрактҳои моеъ ва хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ, инчунин таҳияи таркиб ва технологияи ғилофакҳои саҳти желатинӣ дар асоси экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ ба ҳисоб меравад.

Навгони илмӣ таҳқиқот. Бори аввал:

1. Дастурамали ҷамъоварии махсусиятноки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ таҳия карда шуд.
2. Технологияи бартариятноки истеҳсоли экстрактҳои моеъ ва хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ, инчунин ғилофакҳои саҳти желатинии «Дӯлона-кард» дар асоси экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ таҳия карда шуд.
3. Шароити бартариятноки нигоҳдорӣ барои экстракти хушк ва ғилофакҳои «Дӯлона-кард», инчунин устувории онҳо дар давоми муҳлати

пешбинишуда муқаррар карда шуд.

4. Тавассути таҳқиқоти биологӣ беҳатар будани ғилофакҳои «Дӯлона-кард» дар асоси экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ муайян ва имконияти дар амалияи тиббӣ ва фарматсевтӣ истифода бурдани онҳо муқаррар карда шуд.
5. Барои ашёи хоми «Меваҳои дӯлонаи туркистонӣ», инчунин шаклҳои доругии «Экстракти моеи меваҳои дӯлонаи туркистонӣ»; «Экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ» ва ғилофакҳои саҳти желатинии «Дӯлона-кард» бастаи ҳуҷчатҳои меёрий-техникӣ таҳия карда шуд.

Аҳаммияти назариявӣ ва илмию амалии таҳқиқот. Махсусиятҳои равандии истихроҷи моддаҳои фаъоли биологӣ аз меваҳои дӯлонаи туркистонӣ таҳқиқ карда шудааст. Технологияи ба даст овардани экстракти моеъ ва хушк, инчунин ғилофакҳои саҳти желатинӣ аз ҷиҳати назариявӣ асоснок ва ба тариқи таҷрибавӣ тасдиқ карда шудааст.

Моҳияти амалии таҳқиқот. Татбиқи экстрактҳои моеъ ва хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ, инчунин ғилофакҳои саҳти желатинии «Дӯлона-кард», ки бо истифодаи растаниҳои доругии флораи Тоҷикистон таҳия шудааст, номгӯи маводи доругии растанигии ватаниро зиёд намуда, ба беҳтар намудани табобат ва пешгирии бемориҳои дилу рағҳои хунгард мусоидат карда метавонад.

Мутобиқати диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсия ба шиносномаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ мувофиқат мекунад. Натиҷаҳои таҳқиқоти гузаронидашуда ба бандҳои 1, 3 ва 4-и шиносномаи ихтисоси «Технологияи тавлиди доруворӣ» мувофиқат мекунад.

Мувофиқи банди 1. Таҳқиқоти асосҳои назариявии технологияи фарматсевтӣ, валидатӣ, идоракунии хавф, интиқоли технология аз марҳилаи коркарди фарматсевтӣ то ба истеҳсоли силсилавай;

Мувофиқи банди 3. Коркарди технологияи ба даст овардани маводи ибтидоӣ ва шаклҳои тайёри доругӣ;

Мувофиқи банди 4. Таҳқиқот оид ба омӯзиши махсусиятҳои технологии ба даст овардани шаклҳои тайёри доругӣ аз намудҳои гуногуни маводи ибтидоӣ (субстансия), ашёҳо ва моддаҳои ёрирасон.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо. Гузаронидани корҳои таҷрибавӣ дар таҳқиқотҳои муосири дорои сертификати шаҳодатномаҳои амалкунандаи санҷишидошта мавриди истифода қарор дода шуд. Бо усулҳои коркарди оморӣ дақиқӣ ва дурустии натиҷаҳои таҳқиқот муқаррар карда шуд. Ин имконият медиҳад, ки онҳо бо эътимод ҳисобида шаванд.

Интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсионӣ. Аз рӯйи мавзӯи таҳқиқоти диссертатсия 12 маводи ҷопӣ, аз ҷумла 6 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 6 фишурда дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ нашр карда шудааст.

Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия дар ҳаҷми 164 саҳифа, пешниҳоди 41 ҷадвал ва 24 расм мураттаб гардида, аз қисматҳои зерин: рӯйхати ихтисорот, муқаддима, шарҳу тавзеҳи адабиёт, мавод ва усулҳои таҳқиқот, натиҷаҳо ва муҳокимаи онҳо, ҷамъбаст, хулосаҳо, рӯйхати адабиёт, ки 156 манбаъ (135 манбаи ватанӣ ва кишварҳои ИДМ, 21 муаллиф аз хориҷи дур)-ро фаро гирифтааст, таркиб ёфтааст.

Комиссияи эксперти диссертатсияи Каримзода Фирдавс Убайдулло дар мавзӯи «Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мерӯяд», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯйи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ, баррасӣ намуда дар асоси банди 60 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ

ҚАРОР ҚАРД:

1. Диссертатсияи Каримзода Фирдавс Убайдулло дар мавзӯи «Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии

Тоҷикистон мерӯяд», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ ба ҷимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқашон ба ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ мувофиқат доранд ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:
 - доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессори кафедраи химияи фарматсевтӣ ва заҳршиносии МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» Бобизода Ғуломқодир Муккамал;
 - номзади илмҳои фарматсевтӣ, ходими калони илмӣ муассисаи илмӣ таҳқиқотии “Маркази инноватсионии Хитою Тоҷикистон оид ба маҳсулоти табиӣ”-и Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Гулмуродов Исомиддин Сафарович;
3. Ба сифати **муассисаи пешбар** МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон» тавсия дода мешавад.
4. Барои ҷойгир намудани эълон оид ба ҷимояи диссертатсия дар сомонаҳои МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.
5. Барои ҷопи автореферат бо ҳукуки дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъинишуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:
доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессор

Холназар Б.М.

Аъзои комиссияи эксперти:
доктори илмҳои химия, профессор

Раҷабов У.Р.

номзади илмҳои фарматсевтӣ, дотсент

Сафарзода Р.Ш.

«04» 04 соли 2025.

